

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

On tärkeää säilyttää laissa kirjaus, että taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää.

Suomen taide-elämän tulevaisuuden kannalta on ratkaisevan tärkeää, kuinka moni lapsi ja nuori jokaisesta ikäluokasta saa mahdollisuuden opiskella oppilaitoksessa, joka saa valtionosuustuntien mukaista rahoitusta laadukkaan opetuksen järjestämiseen.

Kirjaus lasten ja nuorten ensisijaisuudesta mahdollistaa edelleen taiteen perusopetuksen järjestämisen kaikenikäisille. Suomessa paikkakuntien väliset erot väestörakenteessa ovat merkittävät, mikä korostaa tarvetta huomioida lasten ja nuorten oikeudet eri alueilla.

Lasten ja nuorten oikeuksia käsitellään jo perusopetuslaissa ja nuorisolaissa. On perusteltua, että laki taiteen perusopetuksesta on linjassa näiden lakien kanssa.

Taiteen perusopetuksen tarkoitusta ja tavoitteita arvioitaessa on huomioitava myös nuorisolain (1285/2016) 2 §:n 3. kohta, jonka mukaan lain tavoitteena on tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa.

Samoin perusopetuslain (19.12.2003/1136) 8 a luvun, aamu- ja iltapäivätoiminta, 49 a §:n mukaan toiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja

eettistä kasvua. Lisäksi sen tulee edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoa yhteiskunnassa, ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan on tarjottava lapsille monipuoliset mahdollisuudet ohjattuun ja virkistävään toimintaan sekä mahdollistettava lepo rauhallisessa ympäristössä, ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilön valvonnassa.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Yksi opetussuunnitelma selkeyttää tilanteen oppilaitoskentällä ja mahdollistaa laadukkaan opetuksen. On tärkeää, että uudet opetussuunnitelman perusteet laaditaan erityisen huolellisesti. Suoritteiden kirjaamiseen liittyvien opintokokonaisuuksien (taito- ja tuntiperusteinen) määrittely on syytä tehdä oppilaitosten kanssa yhteistyössä.

Koulutuksessa käytetty määritelmä yksi opintopiste vastaa 27 tunnin opiskelua, soveltuu musiikkikasvatukseen järjestämiseen.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppilaitoksen toiminnan laatua on hyvä tarkastella mm. vuosittaisesta toimintakertomuksesta, johon on koottu katsaus lukuvuoden toiminnasta.

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Uusi vastuutehtävä on erinomainen ja tarpeellinen. Tällainen toimintamalli hyödyttää koko oppilaitoskenttää, opetusala ja ennen kaikkea lapsia ja nuoria asuinpaikasta riippumatta.

Esimerkkinä voidaan mainita Musiikkiopisto Avonian digitaalinen oppimisympäristö musiikin hahmotuksen ja teorian opiskeluun. Opetushallituksen hankerahoituksella luotiin laadukas oppimisympäristö, jonka kävijämäärät nousivat useisiin tuhansiin kuukausittain. Oppimisympäristöä käytettiin laajasti myös perusopetuksen kouluissa sekä haja-asutusalueilla eri puolilla Suomea. Toisen hankerahoitusjakson päätyttyä päättyivät kuitenkin myös resurssit ylläpitää ohjelmistoa kehittäneen henkilön työsuhdetta, minkä seurauksena erinomainen digitaalinen oppimisympäristö on jäänyt vaille ylläpitoa.

Olisi kaikkialla Suomessa asuvien lasten edun mukaista, että tämänkaltaiset laadukkaat digitaaliset oppimisympäristöt olisivat kaikkien käytettävissä maksutta.

Valtakunnallinen vastuutehtävä voisi olla määräaikainen tai sidottu tarpeeseen. Esimerkiksi digitaalinen oppimisympäristö, jota käyttää säännöllisesti 10 000 lasta kuukaudessa, voisi perustella yhden ammattitaitoisen ohjelmistokehittäjän täysipäiväisen työsuhteen.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lakiehdotuksen 12 §:n 3 momentti liittyy valtion talousarvioon. Perusteluissa ehdotetaan poistettavaksi jako musiikin ja muiden taiteenalojen väliltä. Tätä jakoa ei tule poistaa, vaan se on säilytettävä.

Musiikkikasvatuksen tarpeet, kustannukset ja yksilöopetukseen painottuva pedagogiikka ovat tekijöitä, joiden vuoksi opetuksen järjestämisen kustannukset on määritelty ja musiikin rahoitus on ollut erillään muista taideopetuksen muodoista. Nämä musiikkikasvatukseen liittyvät ominaispiirteet ovat osa sen erityisluonnetta.

Taidelajikohtaisten erojen huomioiminen on tasa-arvoista ja tasavertaista. Taiteen perusopetuksen yhteistyön perusta on juuri kunkin taidemuodon erityispiirteiden huomioiminen ja hyväksyminen.

On hyvä, että ministeriö ottaa huomioon koulutuksen järjestäjän kolmen edellisen varainhoitovuoden aikana toteutuneet opetustuntimäärät, oppilasmäärät sekä alueellisen saatavuuden suhteessa lasten ja nuorten määrään paikkakunnalla.

Oppimäärän suorittaneiden määrä rahoituksen perusteena asettaa eri taidemuodot keskenään eriarvoiseen asemaan. On merkittävä ero siinä, onko kyseinen taidemuoto pääsääntöisesti ryhmä- vai yksilöopetusta. Ryhmäopetuksessa syntyy huomattavasti enemmän suoritteita kuin yksilöopetuksessa. On tärkeää perehtyä eri taidemuotojen ominaisuuksiin ja pedagogisiin eroihin ennen kuin tehdään rahoituspäätöksiä, jotka perustuvat pelkästään suoritteiden määrään.

Mikäli tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas saa suoritemerkinnän tai todistuksen taideopinnoistaan, tulisi oppilaitoksille antaa mahdollisuus kirjata suorituksia eri tuntimäärien mukaan. Opinnot voitaisiin jakaa esimerkiksi neljään kokonaisuuteen: 400 tuntia, 800 tuntia, 1200 tuntia ja 1500 tuntia.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pedagogisten opintojen sisällyttäminen osaksi opettajan kelpoisuutta on erittäin tärkeää musiikkikasvatuksen laadun säilyttämisessä.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lasten ja nuorten ensisijaisuus tulee kirjata tähän pykälään. Tämä turvaa taidealan tulevaisuuden, koska tulevaisuuden taidealan ammattilaiset koostuvat pääsääntöisesti niistä lapsista, jotka ovat opiskelleet taiteen perusopetusta. Taiteen perusopetuksen oppilaaksi ottamiseen liittyvät käytänteet tulee olla yhteneväiset perusopetuslain ja nuorisolain kanssa.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Tällä hetkellä kasvukeskuksissa lukukausimaksut ovat korkeammat, johtuen muun muassa toimitilakustannusten tasosta. Tässä suhteessa lasten ja nuorten huoltajat ovat eriarvoisessa asemassa. Vapaaoppilaspaikkojen ja maksuhuojennusten tarve on kasvanut kasvukeskuksissa toimivissa oppilaitoksissa.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Suomen taide-elämän tulevaisuuden kannalta on ratkaisevan tärkeää, kuinka moni lapsi ja nuori jokaisesta ikäluokasta saa mahdollisuuden opiskella taiteen perusopetusta valtionosuustuntien piirissä.

Kannatamme musiikin rahoituksen säilyttämistä omalla momentillaan eli nykyisessä laissa olevaa erottelua musiikin ja muiden taiteiden välillä.

Ilman taiteen perusopetuksen opiskelupaikkaa jääneet lapset asuvat pääsääntöisesti kasvukeskuksissa. Tämä tilanne on ollut vallitseva jo yli 20 vuotta, ja musiikkikasvatuksen korjausvelka on kasvanut merkittävästi. Opiskelupaikkojen määrän tulisi olla suhteessa lasten ja nuorten määrään. Onnistuneen kulttuurikasvatuksen yksi kulmakivi on se, että huomioidaan lasten ja nuorten omat toiveet siitä, mitä he haluavat opiskella.

Opetushallituksen raportissa Taiteen perusopetus 2020 kartoitettiin eri taidemuotoihin pyrkineiden oppilaiden määrät. Ilman opiskelupaikkaa jäi 5 143 hakijaa, joista musiikkiin pyrki 3 151,

sirkustaiteeseen 673, kuvataiteeseen 490, tanssiin 456, mediataiteisiin 134, teatteritaiteeseen 79, käsityöhön 79, sanataiteeseen 74 ja arkkitehtuuriin 7.

Saatavilla oleva tieto ja yli 20 vuoden vallitseva tilanne eri taidemuotoihin hakeutuneiden määristä eivät tue musiikin valtionrahoituksen vähentämistä. Valtionosuusrahoituksen tehokkaassa kohdentamisessa tulisi huomioida lasten ja nuorten määrä paikkakunnittain sekä se, mihin taidemuotoon pyrkii eniten oppilaita.

Pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Vantaa, Espoo ja Kauniainen) asuu vuonna 2025 yhteensä 259 363 alle 20-vuotiasta lasta ja nuorta. Lasten ja nuorten määrä kasvaa edelleen tällä alueella. Musiikkikasvatuksen saatavuus on heikentynyt merkittävästi, koska valtionosuustunnit eivät ole seuranneet väestöllistä kehitystä.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kannatamme, että laissa edelleen säädetään opettajan kelpoisuudesta niin, että siihen sisältyvät 60 opintopisteen pedagogiset opinnot.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Yleinen kommentti

Musiikkiopisto Avonia kiittää Opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto lakiehdotukseen liittyen.

Suomen taide-elämän tulevaisuuden kannalta on ratkaisevan tärkeää, kuinka monella lapsella ja nuorella jokaisesta ikäluokasta on mahdollisuus opiskella oppilaitoksessa, joka saa valtionosuustunteihin perustuvaa rahoitusta laadukkaan opetuksen järjestämiseen.

Musiikkikasvatukseen hakeutuvien oppilaiden määrä on pysynyt korkeana useiden vuosikymmenten ajan. Pääkaupunkiseudulla tilannetta on erityisesti kiristänyt lasten ja nuorten määrän kasvu, samalla kun koulujen musiikkiluokkien määrää on vähennetty. Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksesta musiikinopiskelusta kiinnostuneet lapset ja nuoret ovat pääkaupunkiseudulla eriarvoisessa asemassa verrattuna moniin muihin Suomen paikkakuntiin. Valtionosuutta saavien musiikkioppilaitosten oppilaspaikat eivät riitä vastaamaan kasvavien ikäluokkien tarpeisiin.

Tilanteen vakavuus hahmottuu, kun otetaan huomioon, että pääkaupunkiseudulla asuu 259 363 lasta ja nuorta (0–19-vuotiaita). On aiheellinen kysymys: mikä on Suomen taide-elämän tila 25 vuoden kuluttua, jos yhä harvempi jokaisesta ikäluokasta saa mahdollisuuden taiteen perusopetukseen?

livonen Ilari
Musiikkiopisto Avonia